

Uchwała antyśmogowa – co należy wiedzieć

Kogo dotyczy uchwała antysmogowa?

Uchwała antysmogowa to regulacja prawna, która będzie dotyczyć wszystkich użytkowników kotłów, pieców i kominków na paliwo stałe w Śląskiem od 1 września tego roku, a więc:

- mieszkańców,
 - prowadzących działalność gospodarczą (kotły o mocy do 1 MW),
 - właścicieli budynków wielorodzinnych,
 - spółdzielnie, wspólnoty,
 - samorządy lokalne.
-

Co reguluje uchwała antysmogowa?

Uchwała antysmogowa wskazuje rodzaj urządzeń grzewczych dopuszczonych do stosowania oraz rodzaj paliw zakazanych do stosowania, czyli w czym można spalać i co można spalać.

Po co nam uchwała antysmogowa?

Realizacja uchwały antysmogowej ma doprowadzić do poprawy jakości powietrza w regionie, a tym samym przyczynić się do poprawy naszego zdrowia i większego komfortu życia.

Czy poza sezonem grzewczym mogę używać węgla brunatnego / muły węglowe / flotokoncentrat / wilgotne drewno?

Przede wszystkim należy podkreślić, że zakazy i ograniczenia dotyczą całego roku kalendarzowego. Osoba posiadająca aktualnie takie paliwo może z niego korzystać wyłącznie do końca sierpnia bieżącego roku.

Zamierzam wybudować dom, który będzie ogrzewany kotłem na paliwo stałe (węgiel lub pellet). Co oznaczają dla mnie zapisy uchwały antysmogowej?

Jeśli eksploatacja kotła nastąpi po 1 września tego roku, trzeba zamontować kocioł klasy 5 (taki, który posiada certyfikat wydany zgodnie z normą PN-EN 303-5:2012) lub kocioł spełniający wymogi ekoprojektu (zgodnie z rozporządzeniem Komisji Europejskiej).

Użytkowany przeze mnie kocioł niedługo nie będzie się już nadawał do użytku. Od kiedy obowiązują mnie wymogi uchwały antysmogowej?

Jeśli wymiana kotła zaplanowana jest po 1 września 2017 roku, będzie trzeba wymienić kocioł na klasę 5 (posiada certyfikat wydany zgodnie z normą PN-EN 303-5:2012) lub na kocioł spełniający wymogi ekoprojektu (zgodnie z rozporządzeniem Komisji Europejskiej).

Przed tą datą nie obowiązują regulacje. Należy jednak mieć na uwadze, że zamontowany przed 1 września br. kocioł niespełniający norm emisyjnych będzie mógł być użytkowany maksymalnie 8 lat (do końca 2025 roku).

Od 2005 roku ogrzewam dom kotłem węglowym, który nie ma żadnego certyfikatu. Do kiedy mam czas na jego wymianę i na jaki kocioł muszę go wymienić?

Wskazany kocioł ma aktualnie 12 lat, a więc mieści się w kategorii „powyżej 10 lat”. Czas na jego wymianę – do końca 2021 roku (użytkowanie jeszcze przez 4 lata).

Wymiana musi nastąpić na jeden ze wskazanych kotłów:

- kocioł automatyczny klasy 5 lub ekoprojekt
- kocioł ręczny klasy 5 lub ekoprojekt
- kocioł zgazowujący drewno klasy 5 lub ekoprojekt

lub zastosowanie innych źródeł ciepła, jak ciepło systemowe, gaz, pompa ciepła, fotowoltaika, elektrownia wiatrowa itp.

Dogrzewam dom kominkiem na drewno. Jakie zastosowanie ma w stosunku do mnie uchwała antysmogowa?

Jeśli kominek nie spełnia wymagań ekoprojektu (spełnianie minimalnych poziomów efektywności energetycznej i norm emisji zanieczyszczeń dla sezonowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe), można go eksploatować wyłącznie do końca roku 2022, a więc jeszcze przez 5 lat. Takie wymagania są opisane w instrukcji dla instalatorów i użytkowników urządzenia. Nie oznacza to jednak konieczności wymiany kominka, jeśli zostanie on wyposażony w elektrofiltr (urządzenie redukujące emisję pyłu zgodnie z rozporządzeniem KE dot. ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń).

Niezależnie od powyższego od 1 września br. należy zadbać, aby drewno stosowane w kominku było suche (tzn. jego wilgotność nie powinna przekraczać 20% – można to uzyskać dobrym sezonowaniem).

Zamierzam wybudować dom i wyposażyc go m.in. w kominek. Co powinienem wziąć pod uwagę?

Każdy nowo zainstalowany po 1 września 2017 r. kominek musi spełniać wymagania ekoprojektu w zakresie minimalnych poziomów efektywności energetycznej i norm emisji zanieczyszczeń dla sezonowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe.

W uchwale antysmogowej mowa jest o paliwach stałych: węgla, drewnie. Czy to oznacza, że tylko taki sposób ogrzewania domu jest preferowany?

Uchwała antysmogowa reguluje sposób spalania paliw stałych w gospodarstwach domowych, bo są one główną przyczyną niskiej emisji. Uchwała nie zakazuje w żaden sposób ogrzewania budynku w inny sposób. Preferowane systemy ogrzewania to:

- a) systemy ciepłownicze,
- b) ogrzewanie gazowe,
- c) elektryczne ogrzewanie akumulacyjne,
- d) odnawialne źródła energii,
- e) instalacje spalające biomasę.

Uchwała zakazuje spalania biomasy stałej o wilgotności powyżej 20%. Co to oznacza i jak to stwierdzić?

Biomasa stała jest tu rozumiana jako drewno, pellet, słoma itp. Drewno o wilgotności poniżej 20% można uzyskać poprzez jego sezonowanie przez okres około dwóch lat. Warto zauważyć, że różne gatunki drewna suszy się zupełnie inaczej – wykorzystując inne techniki, dążąc do osiągnięcia innego poziomu wilgotności i stosując zupełnie inne temperatury. Różne gatunki drewna mają zupełnie inne optymalne parametry, co wymusza stosowanie na nich innych technik suszenia i dalszej obróbki. Suszenie naturalne trwa od pół roku do kilku lat w zależności od wymiarów drewna i jego wilgotności wynikającej z gatunku drzewa i pory roku, w którym drzewo zostało ścięte. Drewno może być także suszone sztucznie i tu pożądaną wilgotność można uzyskać w ciągu kilku–kilkunastu dni. Stopień wilgotności drewna każdy jego użytkownik może stwierdzić samodzielnie przy zastosowaniu prostego wilgotnościomierza, natomiast przy wilgotności powyżej 23-25% wystarczy dotknięcie ręki, aby odczuć, że drewno jest mokre. Wybierając drewno, zwracamy uwagę na jego wilgotność i gatunek. Im bardziej suche i twarde (buk, lub dąb), tym lepiej i wydajniej.

Jakie drewno jest najlepsze do palenia w kominku?

Przede wszystkim suche. Suszenie naturalne trwa od pół roku do kilku lat w zależności od wymiarów drewna i jego wilgotności wynikającej z gatunku drzewa i pory roku, w którym drzewo zostało ścięte. Najlepsze gatunki drzew do palenia w kominku to:

- dąb – pali się wolno i długo, posiada wysoką wartość opałową i dodatkowo nadaje się do wędzenia potraw,
- grab – uchodzi za najlepszy opał, pali się długo i daje dużo ciepła,
- jesion – to drewno zawiera mało wody już w stanie świeżym, a do tego schnie bardzo szybko, pali się długo i równomiernie,
- buk – ma wysoką wartość opałową.

Unikaj drewna drzew iglastych, które posiada dużo żywicy, przez co zanieczyszcza piec plamami, tworzy dużo dymu i zanieczyszcza wnętrze pieca oraz przewody kominowe.

Dlaczego spalanie wilgotnego drewna jest szkodliwe?

Spalanie wilgotnej biomasy prowadzi do znacznej emisji szkodliwych dla zdrowia substancji; ponadto jest mniej wydajne energetycznie, gdyż część energii spalania zostaje zużyta na odparowanie wilgoci. Wilgotnego drewna spala się nawet dwukrotnie więcej, co przekłada się na wyższe koszty ogrzewania. Im większa zawartość wody w drewnie opałowym, tym niższa temperatura spalania, a to oznacza brak całkowitego spalania części lotnych – niespalone gazy uciekają przez komin do powietrza, a smoła i sadza osadzają się w kominie i na wymienniku kotła, obniżając dodatkowo jego sprawność i przyspieszając korozję.

Czy zamiast wymiany kotła nie mogę po prostu zmienić sposób rozpalania na tzw. „górne spalanie”?

Dopuszczenie do użytkowania docelowo jedynie kotłów spełniających standard emisyjny zgodny z 5 klasą wg normy PN-EN 303-5:2012 podyktowane jest nie tylko wyłączeniem z eksploatacji kotłów pozaklasowych, ale także zastąpienie ich takimi, których parametry pracy zapewnią najlepsze warunki procesu spalania, a tym samym najwyższe standardy emisyjne. Pojawiające się w ostatnim czasie inne rozwiązania, które w sposób łatwy i bezinwestycyjny mają istotnie ograniczyć zjawisko smogu, z oczekiwaną poprawą jakości powietrza nie mają za wiele wspólnego. Do takich metod należy koncepcja tzw. „górnego spalania”.

Na podstawie przeprowadzonej przez Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla w Zabrze (IChPW) analizy zagadnienia, a także wykonanych wielu badań na stanowiskach testowych w laboratorium akredytowanym oraz w warunkach poligonowych, należy stwierdzić, że spalanie z zastosowaniem techniki rozpału złoża paliwa stałego „od góry” (tak zwane „górne spalanie”):

- nie zawsze jest wykonalne technicznie: to znaczy możliwe do przeprowadzenia w każdym pozaklasowym urządzeniu grzewczym, np. ze względu na rozwiązania konstrukcyjne i wymiary elementów urządzenia,
- nie zawsze jest bezpieczne dla użytkownika: co wynika zarówno z konstrukcji urządzenia grzewczego, jak i specyfiki układu kominowego (wartość i stabilizacja ciągu w czasie). Potwierdzają to wyniki przeprowadzonych testów badawczych na stanowisku wyposażonym w sprzęt pomiarowy i układy monitoringu podczas badań prowadzonych przez doświadczonych pracowników zajmujących się na co dzień badaniem procesów spalania paliw stałych,
- nie zawsze prowadzi do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń: co wykazano w testach spalania zarówno różnych węgli, jak i biomasy przeprowadzonych w IChPW w ostatnich 2 latach,
- nie zawsze będzie możliwe do powszechnego wdrożenia: głównie z uwagi na stan świadomości i przyzwyczajenia osób ogrzewających przez lata swoje mieszkania węglem. Należy podkreślić, że górne spalanie jest bardziej czasochłonne, a więc mniej wygodne w praktycznym codziennym stosowaniu (prawidłowo realizowane za każdym razem wymaga ponownego rozpalania kotła). Górne spalanie prowadzi ponadto w wielu przypadkach do obniżenia mocy kotła – a więc do zmniejszenia komfortu cieplnego użytkownika.

Idea „górnego spalania”, czyli spalania współprądowego, nie jest niczym nowym. Jej stosowanie (w większości przypadków, gdzie jest to możliwe i bezpieczne) przynosi pozytywny efekt, ale należy pamiętać, że nie jest to efekt, który pozwoli na dotrzymanie standardów jakości powietrza. Nawet jeśli przyjąć, że wszystkie zainstalowane obecnie pozaklasowe kotły komorowe i piece będą od tej pory użytkowane metodą „górnego spalania”, biorąc pod uwagę najlepsze wyniki, jakie uzyskano w laboratorium IChPW, które przeprowadziło liczne serie badawcze, nie jest możliwe osiągnięcie kryteriów emisji nawet 3 klasy wg PN-EN 303-5:2012.

Dlaczego w uchwale antyśmogowej brak jest zakazu spalania śmieci?

Taki zakaz już obowiązuje na mocy ustawy o odpadach.

Co może grozić za niedostosowanie się do zapisów uchwały antyśmogowej?

Sankcje stosowane w przypadku naruszenia postanowień uchwały określone zostały w art. 334 Prawa ochrony środowiska, który stanowi, że „kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 96, podlega karze grzywny”. Zgodnie z art. 24 Kodeksu wykroczeń grzywna wynosi od 20 zł do 5000 zł, przy czym w postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości do 500 zł, a jeżeli czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy 1000 zł (art. 96 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia). Organem uprawnionym do nakładania mandatów na podstawie art. 334 Prawa ochrony środowiska na gruncie aktualnego stanu prawnego jest Policja oraz Inspektor Ochrony Środowiska.

www.slaskie.pl

Opracowanie:

Wydział Ochrony Środowiska i Wydział Komunikacji Społecznej
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego

